

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Місцевий житель Василь Табахарнюк цікавиться історією Пістині та відслідковує історію святкування:

— У Меланці можна побачити все: як минуле, так і сучасне, тут може бути відображення і політичних процесів, і історичних процесів.

Пістинь гуде та частується. А ще чотири дні тому всі конструкції та костюми були лише на рівні ідей.

Святкування Меланки ділиться на кілька етапів, але наймасштабнішим вважається карнавал. За кілька днів до того, 10 січня, в різних частинах села збираються групи активних жителів та вигадують ідею та тему власної Меланки. Два наступних дні вони присвячують підготовці: будують конструкції на автомобілях, шийть костюми, підфарбовують маски та малюють плакати. Маланкари в ці дні беруть відпустки з роботи.

Крім спільної концепції, кожен працює над власним образом, в який він чи вона перетвориться на ніч з 13-го на 14 січня. Це час, коли маланкарські гурти навідуються до хат і дозволяють собі жартувати з господарями та робити шкоду.

— Були такі випадки, що заходили до хати і зразу вигрітали з попільника попіл, могли занізити у каструлю, подивитися, що там варить, могли кинути дошку вогонь.

Тому в цьому дійстві найважливішим завданням бешкетника є аби господарі не вгадали, хто приховується за персонажем. Для цього маланкари змінюють голос, ходу, жести. Але головними атрибутами, які тримають особу в таємниці, є костюм та маска.

Ганна Гордієнко, село Вергуни (1937 р. н.)

Неля: Ви, як мала в Ульяновці були, то щедрували, колядували?

Ганна: Мене мама не пуркала, не знаю чому. Казала: «Галю, не надз». Воно ж, знаєте, мій дід — батюшка був. То було вчителька так підійде, ушлісно мене: «Батюшчина онучка, батюшчина онучка». Ой, да було.

Н: Тільки за те, що дідусь священник?

Г: Ага. Мамин батько рідний був батюшка.

Н: Мама вам розказувала, чого Козу ввели на Маланку?

Г: Ні, ні, я цього нічого не знаю. Я знаю війну.

Н: І не ворожили і не гадали?

Г: Ні, ні. Ну оце **щедрувать ото до батька хрещеного ходили**: «Щедрик-ведрик, дай вареник, грудочку кашки, кільце ковбаски, а як мала-мала — дайте сала [сміється]. А як донесу — дайте ще й ковбасу».

Н: Непогано.

Г: А тоді: «Щедрівочка щедрувала, до віконця припадала: чи вже, тьотю, напекла — то винось до вікна» [сміється]. Я тож не забувала все.

Н: А що дома на столі було на шедрівки?

Г: Мама [готувала]. Царство їй небесне, дванадцять страв. Це на Родю. А на Шедрий вечір — так само, навсрно [сміється], я вже забувала.

Н: Сідали за стіл?

Г: Я забувала.

Г: О, вспомнила! Празнували, да, празнували. **Меланка ходила — я знаю, помню. Чоловіків удівали**. Мій брат двоюрідний, маминої сестри син, його всігда удівали Меланкою [сміється].

В Орлівці можуть заколадувати будь-кому: хлопцю, дівчині, закоханій парі, подружжю, дітям. Для всіх є окремі колядки, і їх співають на замовлення. Одна з колядок господареві, наприклад, оповідає про спільну трапезу святих. Серед них сидить і старий **Кречун** (рум. Crăciun). Цим словом в румунській мові позначають не лише міфічного прадавнього духа, яким ймовірно і є Мошу, але й саме свято Різдва. У сюжеті колядки Кречун звертається до Іоуса Христа і розповідає, що він його маленьким підбрав та в Йордані хрестив, щоб Син Божий панував над людьми. Так обрядова пісня описує перехід людства від прадавніх вірувань до християнства.

Господарі дякують ватазі грошима, а буває, — і калачами. Якщо у хаті є незаміжня дочка, господарі мають дати колядникам цей святковий хліб, який ті нанизують на палицю. Якщо ж дочка є, а калачів не дають, парубки мають право викрасти дівчину. Дівчата можуть проявляти симпатію до учасників гуртів, прикріплюючи до їхніх кашкетів квіти. На ранок наступного дня хлопці хизуються один перед одним, у кого найбільше квіток на головному уборі.

Колядницька ватага з Мошу робить зупинки у п'яти-шести хатах, де вони перопочивають, п'ють домашнє вино та кушують традиційні місцеві страви: сармале (рисово-м'ясний фарш у капустяному чи виноградному листі), плацинду (пиріг з листового тіста), холодоць та смажену рибу.

Зранку 25 грудня Мошу та його ватага завершують колядувати і прямують у центр села, де на них очікують глядачі. У цей день в Орлівку з'їжджаються люди з усього району, туристи з Одеси та дальніх міст.

Мошу з частин Патре та Падуре зустрічаються у середині спільного хоріводу. Вони калатають один одному дзвонами і бігають по колу. Після танцю гурти підіймають Мошу догори. «Духи» вітаються з публікою, тиснуть один одному руки і танцюють — відхиляються назад, рухаючи стегнами так, щоб дзвони було чути якомога краще.

Хлопці опускають Мошу на землю, аби ще раз затанцювати хор, а потім знову підіймають. Цього разу обидва Мошу обливають публіку ігристим вином та самі частуються ним. Опоненти обмінюються подарунками: горілкою, іграшковими пістолетами, гелями для душі. Всі ці прелюдії підводять їх до головної події — **боротьби**. Мошу зчеплюються палицями у посидинку і штовхають один одного. Їм допомагає ватага, яка тримає бійців за ноги. Перемагає той, хто повалить іншого на землю. Колядники з обох частин села вітають сільського голову та інших поважних гостей, танцюють хор, співають спільні колядки і ще завязатише біють мечуке об землю. Тоді вони підіймають Мошу для останнього ритуалу — **роздачі калачів**. Глядачі простягають руки і ловлять шматки хліба.

Святкування в центрі села продовжується концертом місцевих колективів, а колядники організовують спільний святковий стіл за наколадовані гроші, щоб відзначити успішне завершення обряду «Мошу-н дєл».

ОБРЯД «МОШУ-Н ДЯЛ» В ОРЛІВЦІ. БЕССАРАБІЯ

Купити книгу на сайті knig.biz.ua >>>

